

Arkkiv. O. 12/16.1.2007

DM

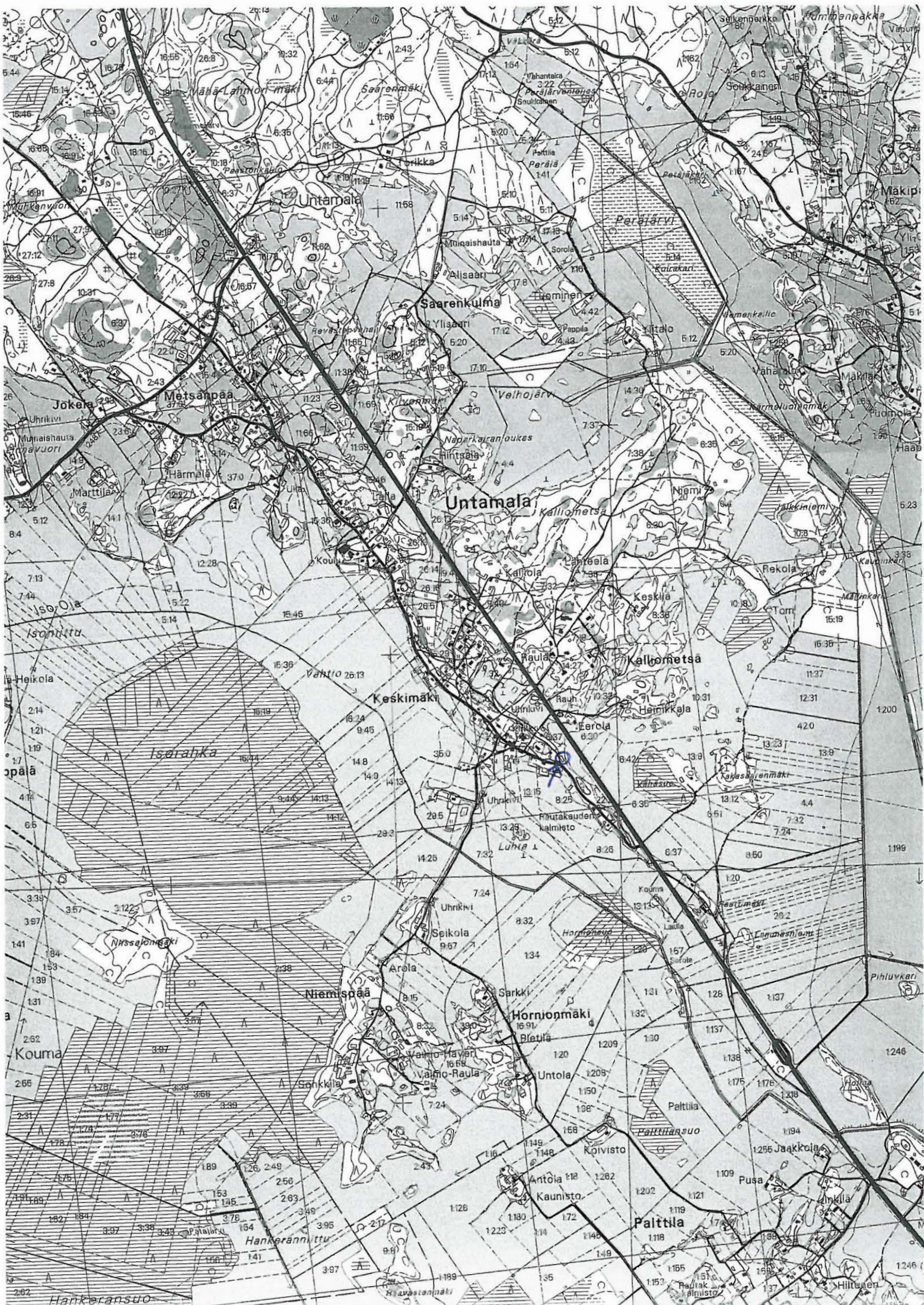
**LAITILA UNTAMALA MUSEOVIRASTON NAVETTA
2000**

**Vesijohto- ja kaapelilinjojen tutkimus
2.-6.10. 2000
Hanna-Maria Pellinen**

Laitila Untamala Museoviraston navetta 2000

SISÄLLYSLUETTELO

Kohteen perustiedot.....	1
Kaivauksen tausta ja lähtökohdat.....	2
Kaivauspaikan sijainti ja topografia.....	2
Kaivausalueet ja koekuopat.....	2
Kaivaustekniikka ja dokumentointi.....	4
Kaivausalueiden ja koekuoppien rakenteet, stratigrafia ja löydöt.....	4
Näytteet.....	7
Loppukatsaus.....	8
Luettelo mustavalkonegatiiveista.....	10
Luettelo diapositiiveista.....	11
Karttaluettelo ja kopiot muovikartoista (alkuperäiskoko A3 ja A4).....	12
Kuvat	

LAITILA UNTAMALA MUSEOVIRASTON NAVETTA
Vesijohto- ja kaapelilinjojen tutkimus

Karttalehti: 1131 11 Laitila

Koordinaatit: x = 6755.5
y = 1534.8
z = n. 17-20 m mpy

Kunta: Laitila

Kylä: Untamala

Tila: 6:35

Omistaja: Museovirasto

Aik. tutkim.: -

Kohteen löydöt: KM 32190:1-51

Resentejä löytöjä ei ole luetteloitu, eikä tallennettu Kansallismuseon arkistoon, vaan ne ovat tutkija Teija Tiitisen hallussa Turun maakuntamuseon tiloissa.

Kertomukseen kuuluvat negatiivit 118092 - 118157 ja diapositiivit 45037 - 45094. Luettelot negatiiveista ja diapositiiveista ovat kertomuksen lopussa.

Kaivauksen tausta ja lähtökohdat

Tutkimuskohde sijaitsi museoviraston omistaman navetan ympäristössä Laitilan Untamalassa. Navetasta on tarkoitus kunnostaa arkeologinen opastus- / toimintakeskus. Koska lähistöltä tunnetaan useita rautakautisia muinaisjäännöksiä, katsottiin parhaaksi tutkia navetan ympärille vedettävien vesijohtojen ja kaapelilinjojen paikat ennen rakentamista. Tutkimus suoritettiin 2.-6.10.2000 välisenä aikana. Kaivauksen johtajana toimi allekirjoittanut, piirtäjänä FM Sami Raninen, kaivausapulaisina arkeologian opiskelijat Suvi Mäkinen ja Juha Ruohonen.

Kaivauspaikan sijainti ja topografia

Untamalan kylä sijaitsee kaakko-luode –suuntaisella parin kilometrin levyisellä harjulla. Alue on melko tasaista, korkeuserot ovat keskimäärin alle 10 metriä. Näkyvin maamuodostuma on kaakosta luoteeseen kulkeva kapeahko, kivinen mäki, jolla sijaitsee Myllymäki- Vuorenpään rautakautinen kalmisto. Maaperä alueella on soravaltaista hiekkaa, em. mäen alaosissa myös savea. Maisema muodostuu vanhasta kyläasutuksesta niittyine ja peltoineen.

Tutkittu alue sijaitsee pääosin Myllymäen luoteispäässä, n. 500 metriä Untamalan kirkosta etelään, Untamalan kylätien itä-/kaakkoispuolella, kohdassa jossa tie risteytyy kylätieltä pohjoiseen. Kylätien itäreunaan tehtiin myös koekuoppia n. 80 m matkalle risteyksestä luoteeseen päin.

Kaivausalueet ja koekuopat

Kaivausalueet sijoitettiin paikalle vesijohto- ja kaapelilinjauskartan mukaisesti (ks. karttaliitteet). Erillisiksi kaivausalueiksi nimettiin viisi aluetta, jotka osin olivat yhteydessä toisiinsa. **Alue 1** muodosti länsilounas-itäkoillinen- ja pohjoisluode-eteläkaakko suuntaiset kaistaleet. Se sijaitsi navetan kaakkoisreunassa ja oli kooltaan n. 67,5 m². **Alue 2** sijaitsi luode-kaakko –suuntaisena navetan pohjoiskulmassa ja oli kooltaan n. 50 m². Navetan pohjoisluoteinen pääty ja lounainen pitkittäissivu avattiin n. 2,5 leveydeltä navetan seinästä ulospäin. Lisäksi pohjoisluoteiseen päätyyn avattiin 2,5 x 12,5 kokoinen luode-kaakko -suuntainen kaistale ja lounaiselle pitkittäissivulle kaivettiin lounas-koillinen –suuntainen oja. Alueet navetan pohjoisluodepäädyssä muodostivat **alueen 3**, jonka pinta-ala oli n. 50 m² ja pitkittäisivulla **alueen 4**, pinta-alaltaan n. 75 m². **Alue 5** sijaitsi navetan eteläkulmasta lounaaseen, n. 10 m² laajuisella alalla. Lisäksi tälle alueelle tehtiin 1 x 2 m kokoinen koeoja, tien risteyksessä sijaitsevan pystykiven pohjoispuolelle. Koekuoppia tehtiin 13 kappaletta, joista neljä sijaitsi em. alueiden ulkopuolella. Yhteensä maata avattiin kaivinkoneella tai käsin n.256,5 m² alalta rakenteiden paikallistamiseksi. Tästä vain n. 21,5 m² katsottiin aiheelliseksi tutkia tarkemmin menetelmin.

Koekuopat tehtiin kaivausalueiden sisällä paikkoihin, joissa oli muutoin puhtaassa pohjamaassa havaittavissa likamaata tai kiveystä. Koekuopat olivat kooltaan 1 x 1 m tai hieman suurempia. Alueelle 1 sijoitettiin **koekuopat 1 ja 2**, ensinmainittu tiheän pikkukiveyksen kohdalle, toinen nokimaa-alueelle. Alueelle 2 kaivettiin **koekuoppa 3** kahden suurehkon kiven väliin, tummaan maahan. Alueelle 3 sijoitettiin **koekuoppa 4** tummaan likamaaläiskään, alueelle 4 **koekuopat 5-7** niin ikään likamaakohtiin. Koekuoppaa 4 jouduttiin laajentamaan rakenteiden tutkimiseksi. Alueen 5 koeojan luoteispäästä 1 m luoteeseen sijoitettiin **koekuoppa 8**. Erillinen koekuoppa jouduttiin avaamaan, koska tiheä kasvillisuus esti koeojan jatkamisen suoraan pidemmälle luoteeseen.

Avattujen alueiden ulkopuolelle tehtiin lisäksi neljä koekuoppaa. **Koekuopat 9-11** sijoitettiin Untamalan kylätien ja suunnitellun vesijohtolinjauksen väliin. Suora vesijohtolinjan seuraaminen olisi tuhonnut viereisen tontin puutarhaa. **Koekuoppa 12** tehtiin mahdollisimman lähelle vesijohtoliittymää, mutta ei kuitenkaan suoraan tien viereen, vaan n. 5 m tien reunan pohjoispuolelta alkavalle soramäelle. Koska aikaa riitti tämän jälkeen vielä yhteen koekuoppaan, päätettiin tutkia navetan sisään jäävää tilaa sijoittamalla **koekuoppa 13** navetan luoteispäädyn maalattialle.

Taulu 1. Koekuoppien ja tasokaivausalueiden koordinaatit ja syvyydet

	X	Y	Z
Koekuoppa 1	212	519	16.19 - 16.77 m mpy
Koekuoppa 2	217	512	17.82 - 18.21 m mpy
Koekuoppa 3	237	505	17.57 - 17.88 m mpy
Koekuoppa 4	235	496	19.35 - 19.65 m mpy
Koekuopan 4 laajennus	234-236	495.5-497.5	18.77/19.35 - 19.60/ 19.65 m mpy
Koekuoppa 5	220	488	19.66 - 20.16 m mpy
Koekuoppa 6	212	498	19.32 - 19.76 m mpy
Koekuoppa 7	208	501.5	19.42 - 19.63 m mpy
Koeoja	200.5-201.5	491-493	19.00/19.20 - 18.56/ 18.78 m mpy
Koekuoppa 8	201	489	syvyys n. 50 cm
Koekuoppa 9	203.5	479	syvyys n. 70 cm
Koekuoppa 10	207	459	syvyys n. 55 cm
Koekuoppa 11	211	439	syvyys n. 50 cm
Koekuoppa 12	227	415	syvyys n. 100 cm
Koekuoppa 13	228.5	495	syvyys n. 60 cm

Kaivaustekniikka ja dokumentointi

Maanpoisto suoritettiin lähes kauttaaltaan kaivinkoneella. Kaivamista seurattiin ja dokumentoitiin jatkuvasti, jotta mahdolliset rakenteet, värjäymät tai löydöt tulisivat havaituksi. Maata poistettiin koneellisesti kunnes vastaan tuli puhdas savi, sora tai kohde, joka vaati tarkempaa tutkimusta. Näihin kohtiin sijoitettiin useimmiten koekuoppa, joka kaivettiin osin lapiolla, osin lastoilla tasokaivauksena, 10 cm tasoina. Löydöt taltioitiin koekuopittain (1x1m tarkkuudella) tai löytöyhteyksittäin (eri likamaaläikkien löydöt eri pusseihin jne.).

Alueesta piirrettiin yleiskartta 1:500 ja aluekartta 1:200 vesijohto- ja kaapelilinjauskartan pohjalta. Aluekartalla näkyvistä kaivausalueista otettiin pinta- ja pohjavaaituslukuja. Tasokarttoja piirrettiin alueen 3 koekuopan 4 laajennuksesta sekä alueen 5 koeojasta; näistä otettiin myös väliavaaituslukuja. Kaikki alueet, tasot ja koekuopat ja kiinnostavat yksityiskohdat valokuvattiin mustavalko- ja diafilmille. Kameran sulkijan toimintahäiriön vuoksi osasta mustavalkokuvia tuli epätarkkoja. Negatiivit on ennen kehitystä syytä tarkistaa suurennuslasilla valopöydällä.

Tutkimusta varten perustettiin erillinen koordinaatisto, jonka origo $x=200$, $y=500$ sijoitettiin Untamalan kylätien ja navettatien risteyksen itäpuolella sijaitsevaan kiviseen aidanpylvääseen. Peruslinjana pidetty ja maastoon merkitty länsi-itä –suuntainen linja kulki näin navetan eteläpuolella. Osittain maastoon merkittiin myös etelä-pohjoinen -linja. Pitkien välimatkojen vuoksi löytöjen koordinaattimittaukset suoritettiin enimmäkseen kartalla millimetripaperin avulla.

Kaivausten aikana jouduttiin raivaamaan jonkin verran kasvillisuutta, lähinnä pensaita kylätien ja navettatien risteyksestä. Kaivausalueet peitettiin kaivinkoneella, koekuopat lapiolla ja viimeistely suoritettiin rautapiikkisellä haravalla.

Kaivausalueiden ja koekuoppien rakenteet , stratigrafia ja löydöt

Kaivinkoneen kuorittua pintaturpeen pois havaittiin **alueella 1** puhtaan saven ohella kaksi anomaliaa. Alueen itänurkassa sijaitsi n. 1 x 1 m kokoinen kasa pyöreitä mukulakiviä. Paikalle tehtiin **koekuoppa 1** siten, että kivikasa halkaistiin keskeltä. Leikkauksesta voitiin todeta kiviä joutuneen pyöreähköön luontaiseen tai kaivettuun kuoppaan ts. kivet eivät vaikuttaneet rakenteelta, vaan syystä tai toisesta kuoppaan kasatuilta kiviltä. Koekuoppa 1 käsitti n. 10 cm hiekkamultakerroksen jälkeen 30 cm paksun savikerroksen, jossa ei näkynyt värjäymiä. Tämän alta alkoi hieno, puhdas hiekka. Kuopasta löytyi resentiä materiaalia, kuten rautanaula, tiiltä, lasia ja lasitetun saviastian paloja, mutta myös vaikeammin ajoitettavaa aineistoa; pari pientä palaa palanutta savea, pinnalta hiiltynyt puun siru sekä hiiltä, rautakuonan (pajakuonan ?) kappale ja ohut, kahdelta sivulta rei'itetty nahan pala. Viimeksi mainittu lienee kengän pala, ehkä osa kantaa, jossa ajoittavia piirteitä ei ole havaittavissa. Löydöt tulivat hiekkamultakerroksesta lukuunottamatta nahan palaa, joka löytyi alempaa savimaasta.

Toinen alueella näkyvä anomalia turpeenpoiston jälkeen oli tumma, noensekainen maaläikkä navetan seinustan vieressä, johon tehtiin **koekuoppa 2**. Värjäytynyt maa jatkui avatusta tasosta n. 40 cm syvyyteen. Tämän alla oli savensekaista silttiä. Likamaasta löytyi tiiltä, suurehko pajakuonan kappale, kaksi pienempää palaa kuonaantunutta savea sekä palanutta savea. Vielä likamaan ja saven rajalta tuli kappale palanutta savea. Savimaan pinnassa oli hetken ajan näkyvissä epämääräisiä, tummia, ristikkäisiä juovia, jotka kuitenkin katosivat muutaman sentin kaivamisen jälkeen. Jäljistä oli vaikea päätellä olivatko ne kaivauksen aikana syntyneitä vai “todellisia”.

Alueen 2 silmiinpistävin piirre olivat kaksi suurta kiveä, jotka sijaitsivat lähes vierekkäin keskellä aluetta. Maa näiden välissä oli tummempaa kuin muualla. Kivien väliin kaivettiin **koekuoppa 3**. Maa kuopassa oli hyvin kivistä ja vaikutti paikoin lähes mustalta, mutta ei kuitenkaan sisältänyt hiiltä. Tumma maa jatkui avatusta tasosta n. 20 cm alaspäin, tämän alta paljastui savensekainen siltti. Koekuopan likamaasta löytyi pieni rautaesine, ehkä niitin pää, pieni pala keramiikkaa, pajakuonaa ja sintraantunutta savea. Keramiikka on lähes mustaa, lasittamatonta ja koristelematonta.

Alueen 3 navetan päätyseinän suuntainen kaivanto sisälsi runsaasti rakennuksen purkujätettä, lähinnä tiiltä. Luode-kaakko –suuntaisen kaivannon luoteispäässä oli jäljellä puretun rakennuksen kivijalkaa, joten pintamaan poiston jälkeen kaivaminen tällä kohden piti lopettaa. Koko perustan purkaminen olisi ollut kohtuuttoman työlästä. Purkujätteen poistamisen jälkeen maa oli alueella muutoin puhtaalta vaikuttavaa soraa, mutta näytti luode-kaakko –suuntaisen ojan kaakkoispäässä tummemmalta. Tähän kaivettiin **koekuoppa 4**. Tummosta maasta löytyi ensin tiiltä ja punaista, vihreälasitteista keramiikkaa ja hiiltä, mutta n. 5 cm syvemältä myös tummaa, selvästi käsintehtyä, koristelematonta keramiikkaa. Lasitettu ja tumma keramiikka löytyivät selkeästi erillisistä keskittymistä. Alunperin 1 x 1 m suuruista kuoppaa jouduttiin pian laajentamaan n. neljän neliömetrin suuruiseksi, koska tiilijätteen alta alkoi paljastua kivirakennetta.

Koekuoppa 4 laajennuksineen kaivettiin tästä eteenpäin 10 cm kerroksina. Ensimmäisen kerroksen löydöt käsittivät kaikkiaan rautanuloja, posliinia, tiiltä, laastia, vihreälasitteista keramiikkaa, savikannun kahvan osan (?), palamatonta luuta, palanutta savea, savitiivistettä, rautaniitin sekä tummaa käsintehtyä keramiikkaa. Maa oli pääosin nokista soransekaista hiekkaa. Tason 1 länsinurkassa hahmottui halkaisijaltaan 40 cm kokoinen nokirengas, jonka lounais- ja kaakkoisreunaa myötäili savireunus. Kiveys tasossa hahmottui lähes suorakulmaisena, lounas-koillinen- ja luode-kaakko -suuntaisena. Tumma keramiikka löytyi nokirenkaan ja kiveyksen väliseltä alueelta, selvästi resentit löydöt, kuten tiili ja laasti, kiveyksen ulkopuolelta.

Toisen kerroksen löydöt käsittivät palanutta savea, pajakuonaa, tummaa keramiikkaa sekä muutaman saviesineen palan. Kiveys muodosti edelleen lounas-koillinen -suuntaisen rivin, mutta luode-kaakko -suuntainen kiveys oli kutistunut pieneksi kiveykseksi, halkaisijaltaan 45 cm. Nokialue oli kaventunut ja rajautui lähinnä kiveysten ympärille.

Kolmannessa kerroksessa keramiikan ja palaneen saven lisäksi löytyi selvä, vaikkakin fragmentaarinen savipaino, mahdollisesti pystykangaspuiden loimipaino tai verkompaino. Se löytyi pienen (halkaisija n. 30 cm), liesimäisen kiveyksen alta. Osa palaneesta savesta saattaa olla tiiltäkin. Tasossa 3 tumma likamaa näkyi hyvin selväräjaisena länsi-itä suuntaisena kuviona,

kooltaan n. 210x50 cm. Kuvion lounaisnurkassa oli pyöreähkö tumma läikkä, joka näytti sijaitsevan suuremman kuvion alla. Kiveys oli tähän mennessä loppunut.

Neljäs kerros sisälsi palamattoman (hevosen?) hampaan siruja, palanutta luuta, palanutta savea sekä tumman keramiikan reunapalan. Löydöt tulivat tasossa 3 näkyneestä tumman likamaan alueesta. Tasossa 4 länsi-itä -suuntainen likamaa oli kutistunut n. 1 m pituiseksi ja sen lounaiskulman pyöreä likamaaläikkä erottui selvästi erillisenä kuviona. Viidennessä eli viimeisessä kerroksessa pidemmästä likamaakuviosta löytyi vielä pala rautakuonaa sekä palanutta savea. Pyöreä likamaaläikkä jatkui muuta likamaata syvemmälle, mutta ei sisältänyt löytöjä.

Alueella 4 maa oli turpeen alla soraa, paitsi navettatien kohdalla hiekkaa, jota ilmeisesti oli tuotu myös vartavasten paikalle. Sorassa ja hiekassa näkyi paikoin tummia alueita. Näihin kohtiin kaivettiin **koekuopat 5-7**. Alue osoittautui kuitenkin lähes löydöttömäksi. Muutamaa lasinpalasta lukuunottamatta likamaa jäi ainoaksi ihmisen toiminnan jäljeksi. Syykin lienee selvä: paikalle rakennettu navettatie, jonka kohdalta maata on tasoitettu ja johon on ehkä myös tuotu täytemaata.

Alueen 5 navetanpuoleisessa osassa ei niin ikään näkynyt mitään rakenteita tai löytöjä. Tien kohdalla maa oli puhdasta soraa, jonka joukossa oli runsaasti suurehkoja kiviä. Pensaikosta paljastuneen pystykiven ja sitä ympäröivän kiveyksen pohjoispuolelle avattiin 1 x 2 m kokoinen luode-kaakko -suuntainen **koeoja**. Pinnalla olevat suuremmat kivet vaikuttivat irtonaisilta, eivätkä olleet sammaloituneet. Ensimmäinen 10 cm:n kerros sisälsi resenttiä löytömaterialiaa kuten lasinpaloja, muovia, traktorin (?) rautasokan sekä tarkemmin ajoittamatonta kivisavikeramiikkaa. Maa oli koko matkan likaista soransekaisista turvemultaa. Samoin oli tilanne toisessa 10 cm:n maakerroksessa, josta löytyi pinnemmalta rautanaula, posliinia, lasitettu saviastian pala, mutta myös palanutta savea ja pala rautakuonaa. Pystykiven ympärillä alkoi hahmottua pienistä kivistä koottu tukikiveys. Tästä kiveyksestä löytyi nyt myös saviesineen pala (pystykangaspuun painosta?), sekä kiveyksen vierestä kaksi neulamaisista rautaesineen kappaletta. Edelleen löytyi lisää palanutta savea ojan länsipäästä ja ojan keskikohdalta selkeä savipainon fragmentti sekä isoja, kolmiomaisia savitiivisten paloja. Nämä kaivetut kerrokset muodostivat yhdessä kerroksen 1, jonka alinen taso 1 piirrettiin.

Toisesta kerroksesta ei enää tullut selvästi resenttejä löytöjä, vaan palanutta savea, saviesineen tai keramiikan paloja sekä yksi keramiikka-astian reunapala (?). Materiaali vaikuttaa hyvin kovalta, ehkä uudemman kerran palaneelta ja eroaa osittain punaisen värinsä vuoksi aiemmin löydetystä käsintehdyistä keramiikasta. Punainen väri rajoittuu kuitenkin astianpalan reunaosaan ja alempaa savi on tummanharmaata. Kyse voi olla myös muun savi-esineen reunasta lohjenneesta kappaleesta. Jonkin verran tästä kerroksesta saatiin talteen palanutta luuta. Maa oli edelleen lähinnä harmaata turpeensekaista soraa.

Palaneen luun löytyminen jatkui kolmannessa kerroksessa, koilliskulmasta paljastuneen tumman likamaan alueella. Lisäksi samasta kohden löydettiin vielä pieniä paloja mahdollisesta saviesineestä. Yksi palaneen saven kappaleista oli sintraantunut. Maa oli monin paikoin hiilensekaista. Neljännessä kerroksessa värjäytynyt maa alkoi hävitä, mutta edelleen löytyi pieniä siruja sekä palanutta että palamatonta luuta, saviesineen paloja ja palanutta savea, kaikki ilmeisesti peräisin hajonneesta pystykangaspuun painosta. Löydöt tulivat ojan länsinurkasta.

Likamaan hävittyä pystykiveä tukenut kiveys jatkui vielä muutaman kymmenen senttimetriä. "Huipusta" pohjaan kivellä oli korkeutta n. 75 cm. Tästä vain puolet oli (enää) maanpinnalle näkyvissä. Pystykiven suhde historiallisen ja esihistoriallisen ajan löydöstöön jäi hieman epäselväksi. Paikalle kaivettu kuoppa lävisti selvästi molemmat kerrokset, mutta ainoa melko selkeästi kiveyksestä tullut löytö oli saviesineen, todennäköisesti pystykangaspuun painon pala. Pohjakiveyksen joukossa oli myös kiviä, joiden ympärille oli kuonaantunut savea, paikoin "harkkomaiseen" muotoon. Löydöt eivät sulje pois mahdollisuutta vanhempaakin ajoitukseen.

Koeojan luoteispäästä metrin päässä sijaitsi **koekuoppa 8**. Tätäkin kuoppaan laajennettiin hieman, kun kuopan kaakkoisreunasta alkoi tulla näkyville tiheää kiveystä. Kiveyksen likamaasta löytyi leikatun nahan pala sekä palanutta savea, josta osa pinnasta siloteltuja, mahdollisesti esineen paloja ja yksi sintraantunut savitiivisteiden kappale.

Kylätien vierustalle, tien ja kuusiaidan väliin sijoitetuista **koekuopista 9-11** tuli samoin esille tiivistä lohkareikkoa. Koekuopasta 9 kiveyksen päältä löytyi posliinia, tiilen pala, rautakuonaa ja hiiltynyttä puuta. Kiveyksen välistä ja alta saatiin talteen kaksi takonaulaa, yksi rautaesineen pala ja pari pientä palaa palanutta savea. Koekuopan 10 löydöt tulivat kiveyksen päältä. Ne käsittivät mm. vihreää lasia, ns. talonaulan, pienen rautanaulan, palan pikeä (? kylätie on asfaltoitu), palanutta savea, joista yksi mahdollisesti savitiivisteiden pala sekä kappaleen rautakuonaa. Koekuopasta 11 löydettiin ainoastaan yksi pala palanutta savea.

Koekuoppa 12 osoittautui tehdyksi paksuun historiallisen ajan kulttuurikerrokseen. Löytöinä tästä tuli mm. tuoreelta vaikuttavaa palamatonta luuta, lasia, posliinia, tiiltä ja pohjimmaisena, jo noin metrin syvyydestä, liitupiipun varren katkelma. Tämän syvemmälle kuoppaa ei kyetty kaivamaan. Toisaalta myös löydöt näyttivät tässä vaiheessa loppuneen.

Koekuopan 13 maa-aines vaikutti ensin melko vähän värjäytyneeltä, mutta varsinainen likamaa tulikin esille vasta n. 10 cm syvyydessä kuopan pohjoisnurkassa ja jatkui tästä alemmas n. 40 cm. Löytöjä tuli eri puolilta koekuoppaa. Joukossa oli paljon melko resentiä materiaalia kuten orvokkikuvioisen posliinikupin kappale, vihreää lasia, tiiltä, lasitettua keramiikkaa ja palamatonta luuta. Kuopasta löytyi myös rautaesineen katkelma, puoliksi sulanut "rautamöykky", rautakuonan pala sekä palanutta ja kuonaantunutta savea.

Mainittakoon vielä, että kaivinkoneen poistamasta maasta löydettiin vain historiallisen ajan maataloustyökaluja kuten vesurin ja viikatteen terät sekä avain ja lukko.

Näytteet

Alueelta 3, koekuopan 4 laajennuksesta otettiin kaksi hiilinäytettä, molemmat kivirakenteen sisäpuolelta, aivan savipainon fragmentin vierestä. Toinen näytteistä pyritään analysoimaan rakenteen ajoittamiseksi.

Loppukatsaus

Kaikilla tutkituilla alueilla näkyi runsaasti merkkejä historiallisella ajalla tapahtuneesta toiminnasta. Selvästi resenttejä löytöjä edustavat mm. lasi, naulat, tiilet ja traktorin sokka. Hieman vanhempaa materiaalia lienevät kivisavikeramiikka, lasitettu punasavikeramiikka sekä liitupiipun varren kappale. Jatkuva kylämäinen asutus alueella on luultavasti sekoittanut esihistoriallisia löytöyhteyksiä.

Lähes kaikilta kaivausalueilta löytyi vaikeasti ajoitettavaa materiaalia, lähinnä rautakuonaa ja palanutta savea. Rautakuona on ilmeisesti ns. pajakuonaa (FM Jouko Pukkila, keskustelu 27.10.2000). Myös kuonaantunut savi tai maa liittyyneen tähän toimintaan. Palanutta savea sen sijaan oli usean tyyppistä. Jotkut paloista olivat punaista, hiekansakaista, tiilimäistä ainesta tai tiivimpää punasavea, mahdollisesti peräisin myöhemmistä punasaviastioista, joiden pinta ja lasitus puuttuivat. Toiset paloista olivat pehmeämpää, vaaleanruskeaa, sisältä usein harmahtavaa savea, joissa saattoi olla silotettua pintaa näkyvissä. Savipainon palasien löydyttyä vaikutti selvältä, että nämä saviesineen palat liittyivät samankaltaisiin artefakteihin. Myös jokunen savitiivisteinpalaa löydettiin. Niinkään vaikeasti ajoitettaviin löytöihin kuuluvat kaksi leikattua nahkaesineen palaa. Koekuopan 1 löytö, ilmeisesti kengän kantaosa, on näistä selkeämmin vanhemmalta vaikuttavasta kontekstista eli koekuopan savikerroksen pohjaosasta. Selvän likamaan puuttuessa saven sekoittuneisuutta on kuitenkin erittäin vaikea havaita. Löytyneet rautaesineet olivat enimmäkseen resenttejä maataloustyökaluja tai tarve-esineitä. Koekuopasta 4 löytynyt niitti sen sijaan voisi muotonsa puolesta olla myös rautakautinen, mutta edustaa sellaista perusmallia, jonka ajoitus historialliselle ajalle on yhtä mahdollinen.

Käsintehty keramiikan löytyminen koekuopista 3 ja 4 vahvisti vihdoin esihistoriallisen löytökerroksen olemassaolon. Tumma, melko ohutseinäinen ja hyvälaatuinen keramiikka vaikuttaa myöhäisrautakautiselta, mutta koristelun puuttuessa ajoitus keskiaikaan on myös mahdollinen. Ajoitusta myöhäisrautakauteen tukevat koekuopan laajennuksesta 4 ja alueen 5 koeojasta löytyneet savipainojen, mahdollisesti pystykangaspuiden painojen kappaleet.

Tutkimusalueiden rakenteet eivät olleet yhtä selkeästi ajoitettavissa. Alueen 1 koekuopan 1 kiveys vaikutti löytöjen perusteella resentiltä, eikä sillä liene ollut muuta funktiota kuin kivien kasaaminen pois tietyltä alueelta ja siirtäminen kuoppaan. Alueen 2 koekuopan 3 vieressä sijaitsevat suuret kivet saattavat liittyä tuhoutuneeseen rakenteeseen. Koekuopan löydöt ajoittuvat kuitenkin myöhäisrautakaudesta 1900-lukuun, eivätkä näin ollen ajoita mahdollista rakennetta. Koekuopan profiilin perusteella kivet ilmeisesti ulottuvat pohjassa puhtaaseen savimaahan.

Alueen 3 koekuopan 4 laajennuksen kiveys paljastui osittain uudemman purkujätekerroksen alta. Ensimmäinen kerros sisälsi myös historialliselle ajalle ajoittuvia löytöjä, mutta alemmista kerroksista löytyi vain myöhäisrautakautista keramiikka ja savipainon palasia tai ajaltaan epämääräistä rautakuonaa, palanutta savea ja luuta. Kaikki esihistoriallisina pidettävät löydöt tulivat esille L:n muotoisen kiveyksen sisäpuolelta, ja samanmuotoisen, mutta pienemmän savi/nokimaareunuksen ulkopuolelta, siis näiden kahden rakenteen väliseltä alueelta. Tämä voisi viitata rakenteen esihistoriallisuuteen. Asia olisi varmistettavissa hiilinäytteellä joka otettiin kiveyksen sisäpuolelta, savipainon palasten vierestä.

Alueella 4 mahdollisesti sijainneet merkit esihistoriallisesta asutuksesta ovat ehkä tuhoutuneet navetan ja navettatien rakentamisen yhteydessä. Alueen 5 pystykiveä ei saatu varmuudella ajoitettua. Kiven juurelta ei tullut selviä resenttejä löytöjä. Koeojan vanhempi löytömateriali, myöhäisrautakautinen keramiikka ja savipainon palat viittaisivat myös pikemminkin asuinpaikka- kuin hautamateriaaliin. Kiveä voisi pitää melko vanhana rajamerkinä. Koeojasta löydetty palanut ja palamaton luu on tosin tällä hetkellä vielä analysoimatta.

Muista koekuopista ei löytynyt mitään selvästi esihistoriallista aineistoa. Pajakuona ja palanut savi voivat tietysti tähänkin ajanjaksoon liittyä. Koekuopat 8-11 osoittivat, että jonkinlainen - mahdollisesti raivattu - kiveys kulkee suunnilleen kuusiataa myötäillen. Ainakin tien puolella maa oli myös melko sekoittunut, mikä johtunee kylätien asfaltoimisesta.

Vesijohto- ja kaapelilinjoja kaivettaessa olisi toivottavaa tarkkailla erityisesti navetan pohjoispuolista aluetta rakenteiden ja esinelöytöjen varalta. Kylätien ja navettatien risteyksessä sijaitseva pystykivi lähiympäristöineen olisi syytä kiertää muutaman metrin päästä kiven pohjoispuolelta.

Turussa 3.11.2000

Hanna-Maria Pellinen
FM Hanna-Maria Pellinen

Luettelo mustavalkonegatiiveista

- 118092 Alue 1, pintamaan poisto kaivinkoneella, kaakosta
 118093 “ ” “ ” “ ”
 118094 “ ” “ ” “ ”
 118095 “ ” “ ” “ ”
 118096 “ ” “ ” “ ”
 118097 “ ”, koekuoppa 2, koillisesta
 118098 “ ” “ ” “ ”
 118099 “ ”, pintamaa poistettu (alueen pohjoispuolta), kaakosta
 118100 “ ” “ ” “ ”, koillisesta
 118101 “ ”, koekuoppa 2, koillisesta
 118102 Alue 3, koekuopan 4 laajennus, taso 1, kaakosta
 118103 “ ” “ ” “ ”, koillisesta
 118104 Alue 2, yleiskuva pintamaan poiston jälkeen, lännestä
 118105 Alue 4, yleiskuva pintamaan poiston jälkeen, luoteesta
 118106 Alue 3, koekuopan 4 laajennus, taso 2, kaakosta
 118107 “ ” “ ” “ ”, koillisesta
 118108 “ ”, navetan pohjoisreunaan avattu kaistale, koillisesta
 118109 “ ”, koekuopan 4 laajennus, kerros 3, savipainon kappale *in situ*, kaakosta
 118110 “ ” “ ” “ ” “ ” “ ” “ ”
 118111 Alue 5, koeoja, taso 1, itäkaakosta
 118112 Alue 3, koekuopan 4 laajennus, taso 3, kaakosta
 118113 “ ” “ ” “ ”, koillisesta
 118114 Alue 5, koeoja, taso 2, kaakosta
 118115 Alue 5, koeoja, taso 2, idästä
 118116 Alue 5, koekuoppa 8, luoteesta
 118117 Alue 3, koekuopan 4 laaj., taso 4, koillisesta
 118118 “ ” “ ” “ ”, koillisesta
 118119 Koekuoppa 9 kylätien pohjoispuolella, etelästä
 118120 Koekuoppa 10 kylätien pohjoispuolella, etelästä
 118121 Alue 4, koekuoppa 6, luoteesta
 118122 “ ”, koekuoppa 7, luoteesta
 118123 Koekuoppa 9 kylätien pohjoispuolella, etelästä
 118124 Koekuoppa 10 kylätien pohjoispuolella, etelästä
 118125 “ ” “ ” “ ”
 118126 Alue 3, koekuopan 4 laajennus pohjaan kaivettuna, koillisesta
 118127 “ ” “ ” “ ”, luoteesta
 118128 “ ” “ ” “ ”, SE-NW -profili, lännestä
 118129 “ ” “ ” “ ”, SW-NE -profili, idästä
 118130 Yleiskuva navetasta, etelästä
 118131 “ ” “ ” “ ”
 118132 “ ” “ ” “ ”
 118133 Alue 5, koeoja, taso 3, kaakosta
 118134 Koekuoppa 11, kylätien pohjoispuolella, etelästä
 118135 Alue 5, koekuoppa 8, pohjaan kaivettuna, luoteesta
 118136 Alue 5, koeoja, taso 4, koillisesta
 118137 “ ” “ ” “ ”, pohjataso, koillisesta

- 118138 “ , “ , “ , “
 118139 Yleiskuva koekuopan 12 ympäriltä, idästä
 118140 Rajamerkki, johon kaiverrettu puumerkki, idästä
 118141 “ , “ , “
 118142 Koekuoppa 12, idästä
 118143 “ , “
 118144 “
 118145 Koekuoppa 13 navetan sisällä, lounaasta
 118146 “ , “
 118147- 118157 Yleiskuvia navetan ympäriltä kaivauksen jälkeen

Luettelo diapositiiveista

- 45037 Alue 1, turvetta poistetaan kaivinkoneella, kaakosta
 45038 “ “ “
 45039 Alue 2, “ “
 45040 “ “ , etualalla kaksi suurta kiveä, kaakosta
 45041 Etualalla alue 2, alueen 3 turvetta poistetaan, kaakosta
 45042 Alue 3, turvetta poistetaan kaivinkoneella, etualalla näkyy rakennusjätettä, idästä
 45043 Alue 4, “ , luoteesta
 45044 Aluetta 3 avattuna, länsilounaasta
 45045 Alue 4, oja tien yli, kaakosta
 45046 “ , turvetta poistetaan kaivinkoneella, luoteesta
 45047 “ “ “
 45048 Tienristeyksen pusikkoa raivataan, eteläkaakosta
 45049 Kiveys ja pystykivi pusikossa, kaakosta
 45050 Alue 5, turvetta poistetaan tien päältä, pohjoisesta
 45051 Suvi Mäkinen kaivaa koekuoppaa 3, alueella 2, kaakosta
 45052 Juha Ruohonen kaivaa koekuoppaa 2, alueella 1, idästä
 45053 Alue 3, koekuopan 4 laajennusta, keskellä pala keramiikkaa *in situ*, kaakosta
 45054 “ “ , koillisesta
 45055 “ , koekuopan 4 laajennuksen rakenne kaivettu esille, kaakosta
 45056 “ “ , koillisesta
 45057 “ , koekuopan 4 laajennus, taso 2, kaakosta
 45058 “ “ “ , koillisesta
 45059 “ “ , kerros 3, savipaino *in situ*, ylhäältä, kaakosta
 45060 “ “ “ “ , ylhäältä, luoteesta
 45061 Alue 5, koeoja, taso 2, idästä
 45062 “ “ “ , itäkaakosta
 45063 “ “ , taso 2, idästä
 45064 “ “ , taso 2, pystykiven tukikiveystä, idästä
 45065 “ , koekuoppa 8, luoteesta
 45066 Alue 3, koekuopan 4 laajennus, taso 3, etelästä
 45067 “ “ , kaakosta
 45068 “ , koekuopan 4 laajennus, taso 3, idästä

- 45069 “ , koekuopan 4 laajennus, taso 3, itään laajennettuna, etelästä
 45070 “ , “ “ “ , idästä
 45071 “ , “ , taso 4, eteläkaakosta
 45072 “ , “ , ”paalunjälki”, taso4, idästä, ylhäältä
 45073 Koekuoppa 9 tien vieressä, etelästä
 45074 Koekuoppa 10 tien vieressä, etelästä
 45075 Yleiskuva navetasta, etelästä
 45076 Alue 4, koekuoppa 7, luoteesta
 45077 “ , koekuoppa 6, luoteesta
 45078 Alue 3, koekuopan 4 laajennus, SE-NW -profiili, idästä
 45079 “ “ , osa NE-SW -profiilista , lännestä
 45080 “ “ , likamaaläikät kaivetaan kuvioina pohjaan, luoteesta
 45081 Alue 5, koeoja, taso 3, itäkaakosta
 45082 Koekuoppa 11 tien vieressä, etelästä
 45083 Alue 5, koekuoppa 8 pohjassa, luoteesta
 45084 “ , koeoja, taso 4, kaakosta
 45085 Rajamerkki koekuopan 12 länsipuolella, kiveen kaiverrettu puumerkki, idästä
 45086 Mäki, jonka päälle koekuoppa 12 sijoitettiin, etelästä
 45087 Alue 5, koeoja, pohjataso, itäkaakosta
 45088 Koekuoppa 12 pohjaan kaivettuna, lännestä
 45089 Koekuoppa 13 navetan sisällä, lounaasta
 45090 Yleiskuva navetasta ja alueista 4 ja 5 kaivausten jälkeen, etelästä
 45091 Alue pystykiven ympärillä kaivausten jälkeen, etelästä
 45092 Yleiskuva navetan luoteis- ja pohjoispuoli kaivausten jälkeen, länsiluoteesta
 45093 Yleiskuva, etualalla alue 2 kaivausten jälkeen, pohjoisesta
 45094 Alue 1 kaivausten jälkeen, itäkaakosta

Karttaluettelo

- 1 Yleiskartta 1:500
- 2 Aluekartta 1:200
- 3 Tasokartta 1:25, koekuoppa 4, tasot 1-2
- 4 Tasokartta 1:25, koekuoppa 4, tasot 3-4
- 5 Tasokartta 1:25, alueen 5 koeoja, tasot 1-2
- 6 Tasokartta 1:25, alueen 5 koeoja, taso 3
- 7 Profiilikartta 1:25, koekuopan 4 NW- ja NE -profiilit
- 8 Profiilikartta 1:25, koekuopan 13 NE-profiili
- 9 Löytökartta 1:200

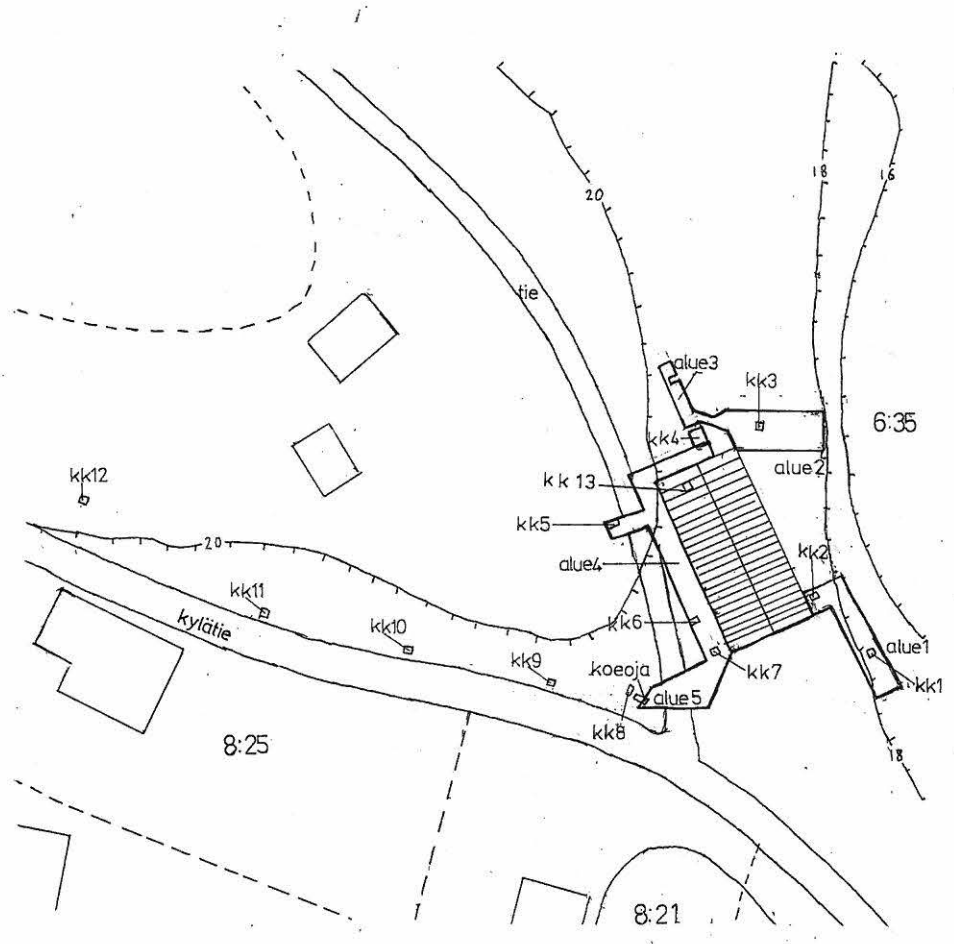
LAITILA UNTAMALA MV:N NAVETTA

H.-M. PELLINEN 2000

yleiskartta
mk 1:500
0 10 m

piirt. S. Raninen

- MUSEOVIRASTON NAVETTA
- KOKKUOPPA
- KAIVAUSSALUEET
- KORKEUSKÄYNTÄ

LAITILA UNTAMALA MV:N NAVETTA

H.-M. Pellinen 2000

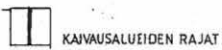
aluekartta

mk 1:200

korkeudet ab sol.m mpy

piirt. S. Raninen

KAIVAUSSALUEIDEN RAJAT

NAVETTARAKENNUS

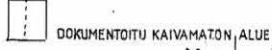
KÖE KUOPPA

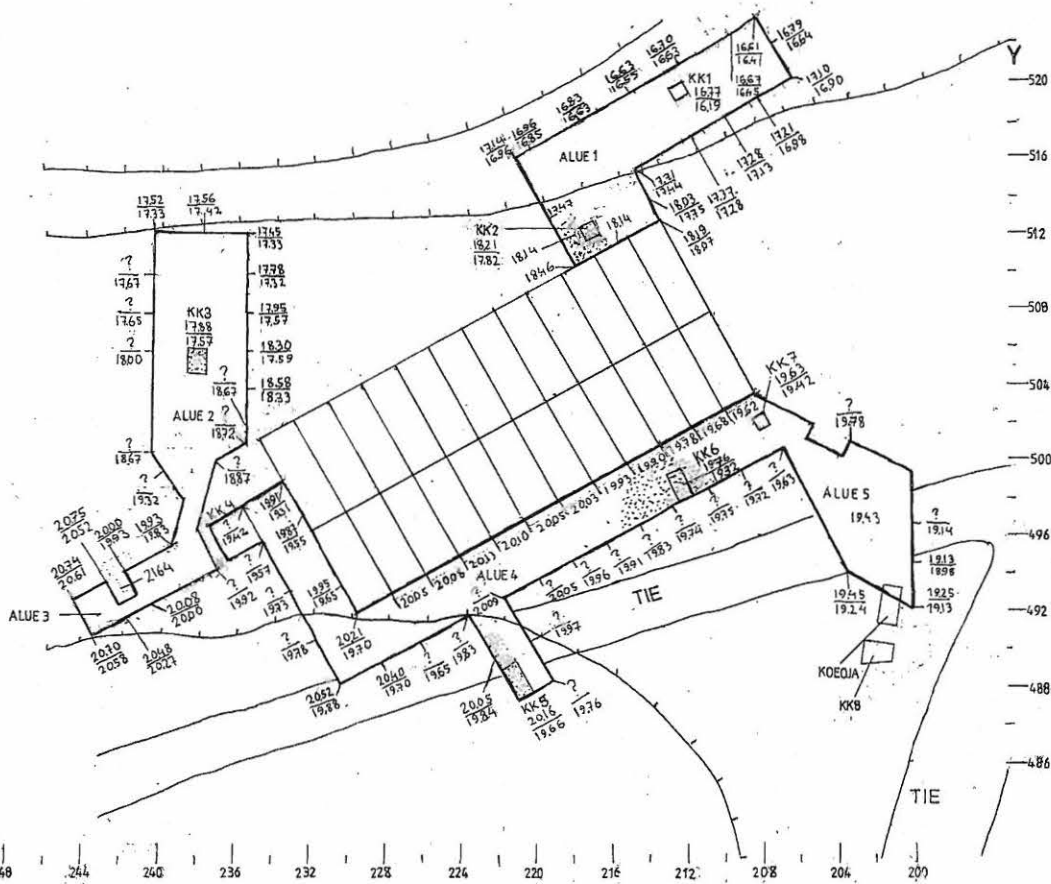
NOKIMAATA

KORKEUSKÄYRÄ

DOKUMENTOITU KAIVAMATON ALUE

LAITILA UNTAMALA
MUSEOVIRASTON NAVETTA

H.-M. PELLINEN 2000

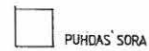
tasokartta

mk 1:25

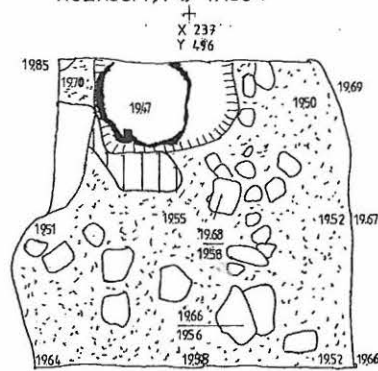

korkeudet absoluuttisina
m mpy

piirt. S. Raninen

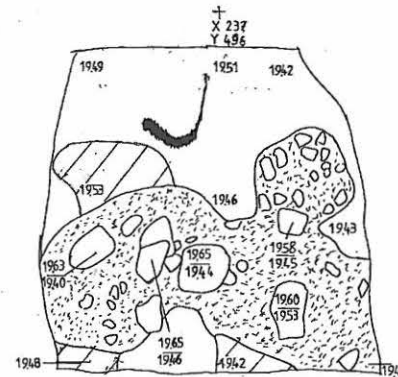

KOEKUOPPA 4, TASO 1

X 234
Y 496

KOEKUOPPA 4, TASO 2

X 234
Y 496

LAITILA UNTAMALA
MV:N NAVETTA

H.-M. Pellinen 2000

tasokartta
mk 1:25

korkeudet absol. m mpy
piirt. S. Raninen

NOKIMAA

RUSKEANHARHAA SORAA

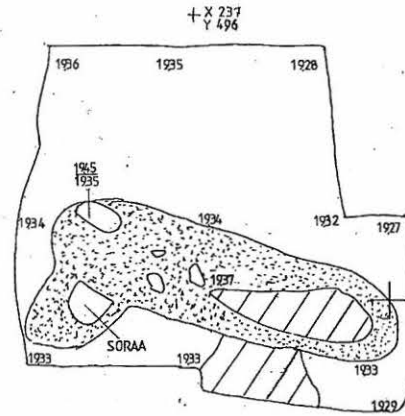
PUHDAS SORA

KOORDINAATTIPISTE

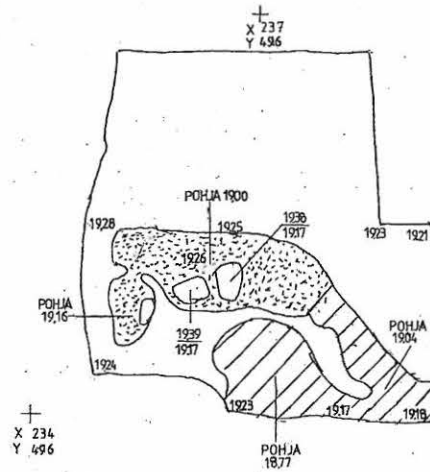

KOEKUOPPA 4, TASO 3

X 234
Y 496

KOEKUOPPA 4, TASO 4

X 234
Y 496

LAITILA UNTAMALA MV:N NAVETTA

H.-M. Pellinen 2000

profiilikartta

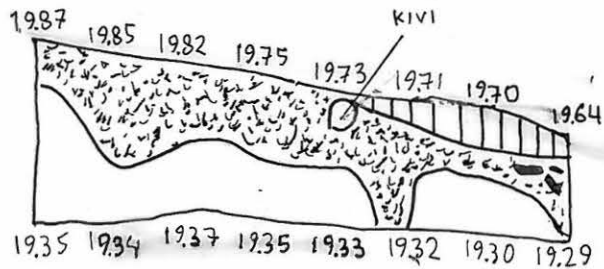
mk 1: 25

korkeudet
absoluuttisina
m mpy

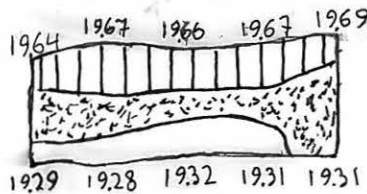
piirt. S. Raninen

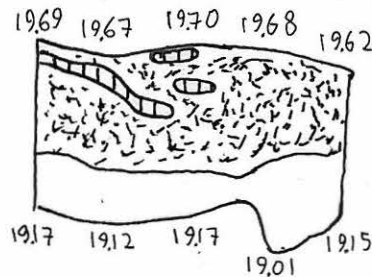
KOEKUOPPA 4, NW-PROFIILI

KOEKUOPPA 4, NE-PROFIILI, pohjoisosa

KOEKUOPPA 4, NE-PROFIILI, eteläosa (laajennus)

LAITILA UNTAMALA
 MV:N NAVETTA
 H.-M. Pellinen 2000

tasokartta
 m:k 1:25
 0 50 cm

korkeudet absoluuttisina
 m tpy
 piirt. S. Raninen

KOEJAN RAJA

KIVI JATKUU TOISEN ALLE

KOORDINAATTIPISTE

HILEN SEKAINEN SORA

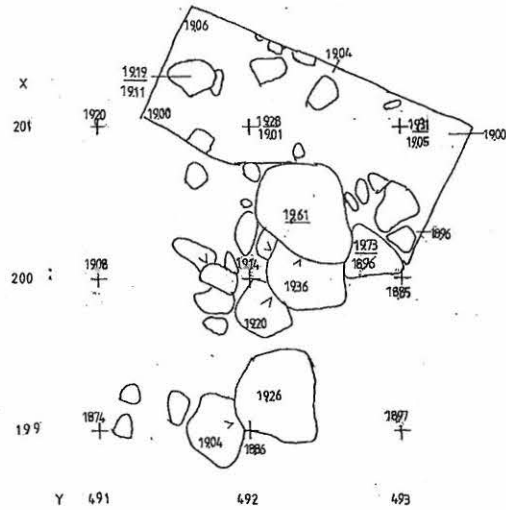

KOEJASSA HARHAA SORAINEN LIKAMA

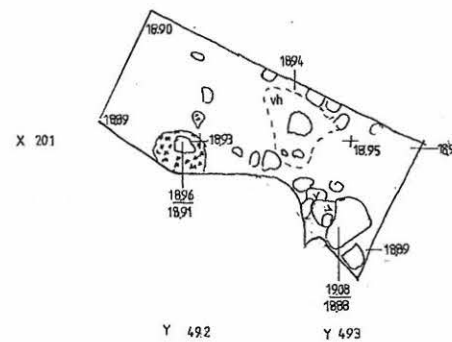

VAALEA HIEKKA

KOEJAN 1. TASO

KOEJAN 2. TASO

LAITILA UNTAMALA MV:N NAVETTA

H.-M. Pellinen 2000

tasokartta

mk 1:25

korkeudet absol. mpy

piirt. S.Raninen

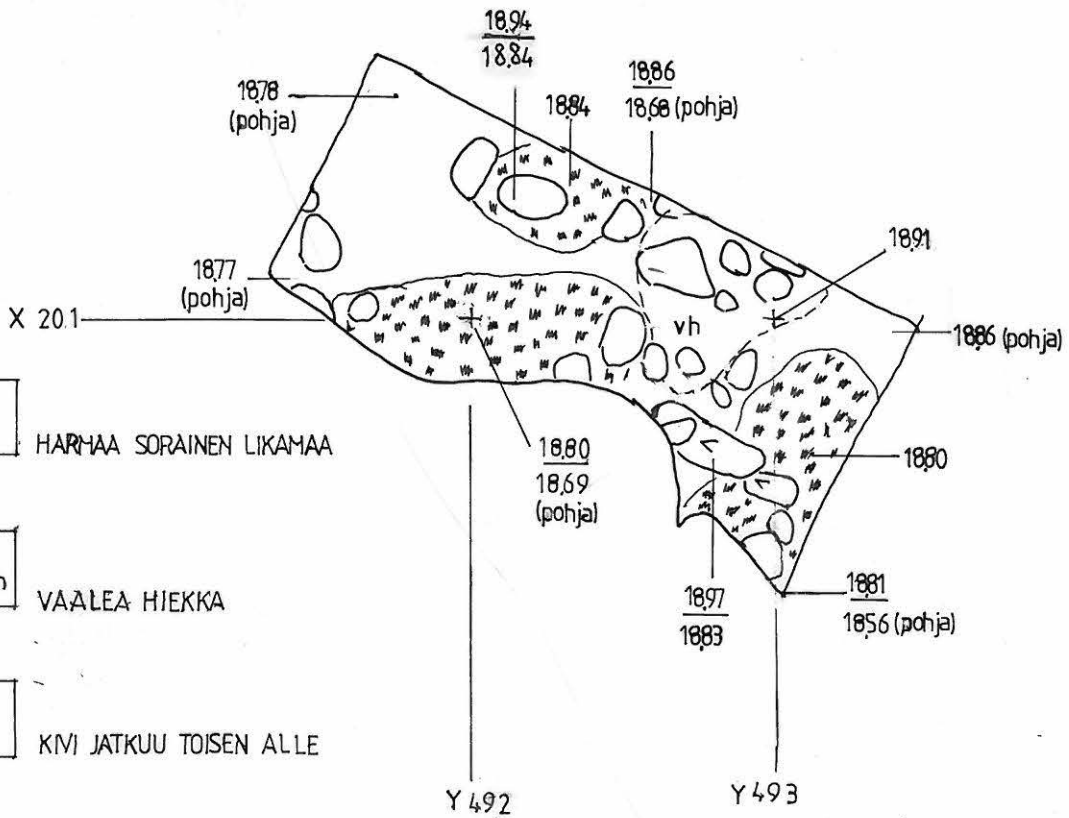

HIILEN SEKAINEN SORA

KOORDINAATTIPISTE

KOEJAN 3. TASO

HARMAA SORAINEN LIKAMA

VAALEA HIEKKA

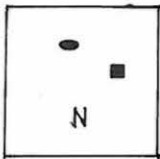
KIVI JATKUU TOISEN ALLE

LAITILA UNTAMALA MV:N NAVETTA

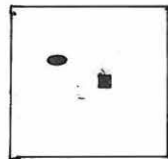
H.-M. Pellinen 2000

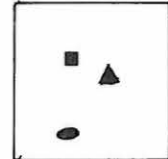
KK 1

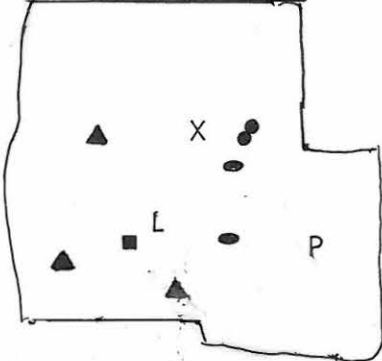
KK 2

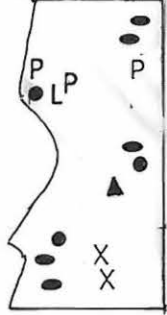
KK 3

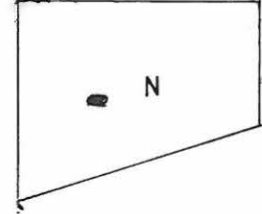
KK 4

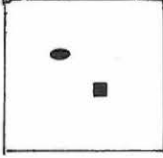
KOEOJA

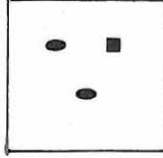
KK 8

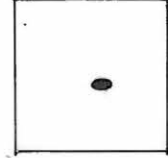
KK 9

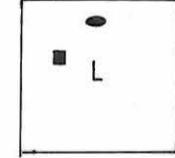
KK 10

KK 11

KK 13

- PYSTYKANGASPUIDEN LOIMIPAINON PALOJA
- PALANUTTA SAVEA
- ▲ MYÖHÄISRAUTAKAUTISTA KERAMIJKKAA
- P PALANUTTA LUUTA
- N NAHKAESINEEN PALOJA
- L PALAMATONTA LUUTA
- RAUTAKUONAA
- X AJOITTAMATON RAUTAESINÉ

LAITILA UNTAMALA MUSEOVIRASTON NAVETTA 2000

1. 118096 Alue 1, maan poisto koneella,
kaakosta.

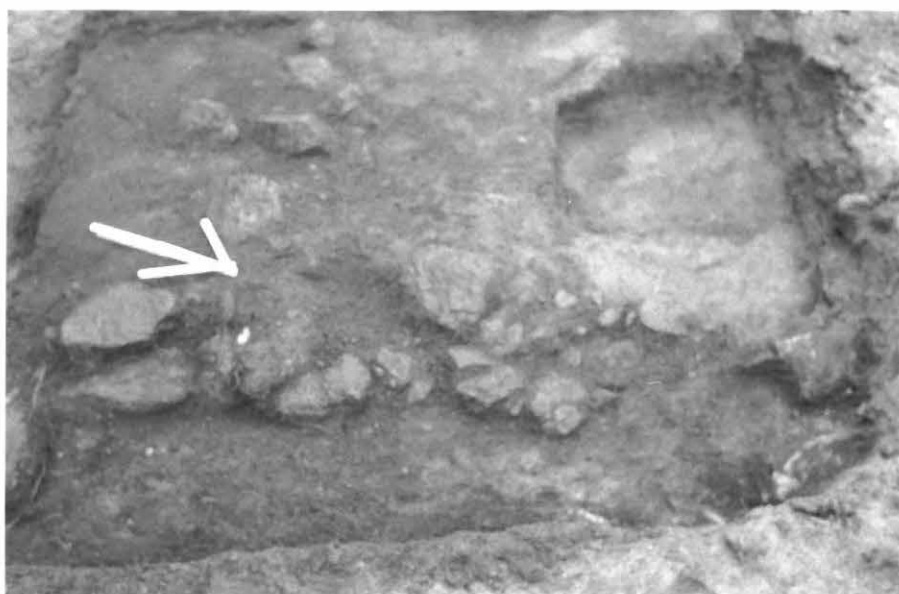

2. 108101 Alue 1, koekuoppa 2,
koillisesta.

LAITILA UNTAMALA MV:N NAVETTA 2000

3. 118104 Alue 2 maanpoiston jälkeen, lännestä

4. 118103 Alue 3, kockuopan 4 laajennus, taso 1, koillisesta

LAITILA UNTAMALA MV:N NAVETTA 2000

5. 118102 Alue 3, koekuopan 4 laajennus, taso 1, kaakosta

6. 118106 Alue 3, koekuopan 4 laaj., taso 2, kaakosta

LAITILA UNTAMALA MV:N NAVETTA 2000

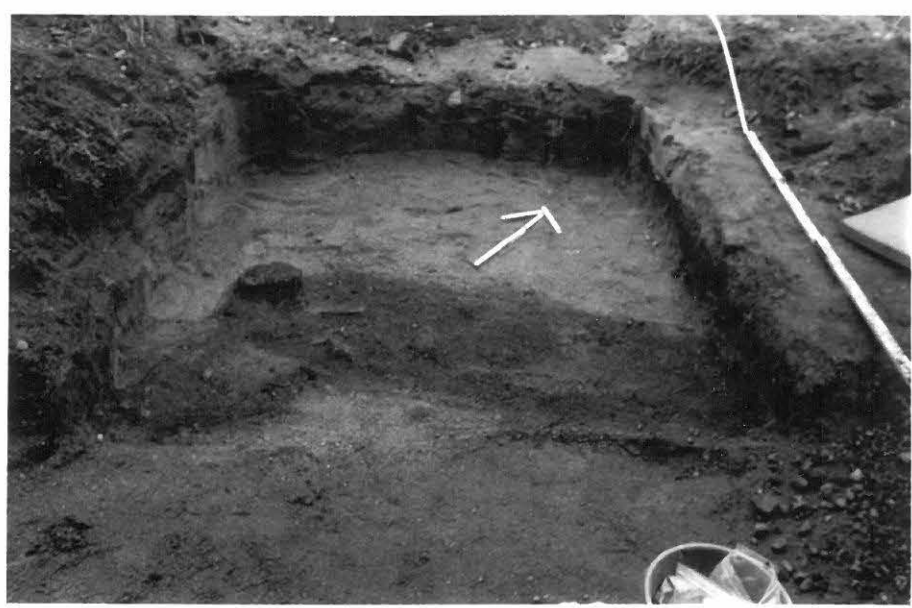

7. 118110 Alue 3, koekuopan 4 laajennus,
3.krs., saipainon pala in situ,
kaakosta

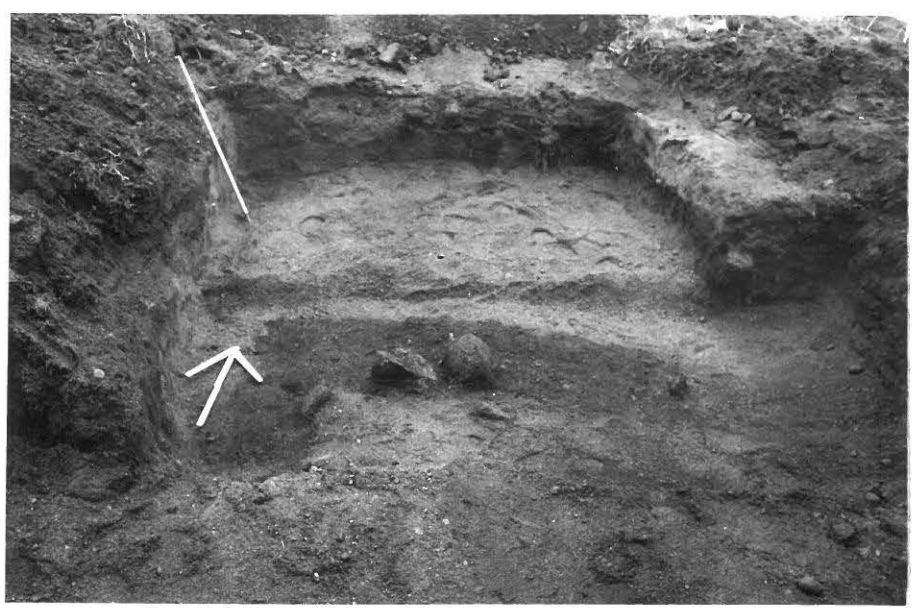

8. 118117 Alue 3, koekuopan 4 laaj.,
kumma likamaaläikkä kokonaisuudessaan,
taso B, koillisesta

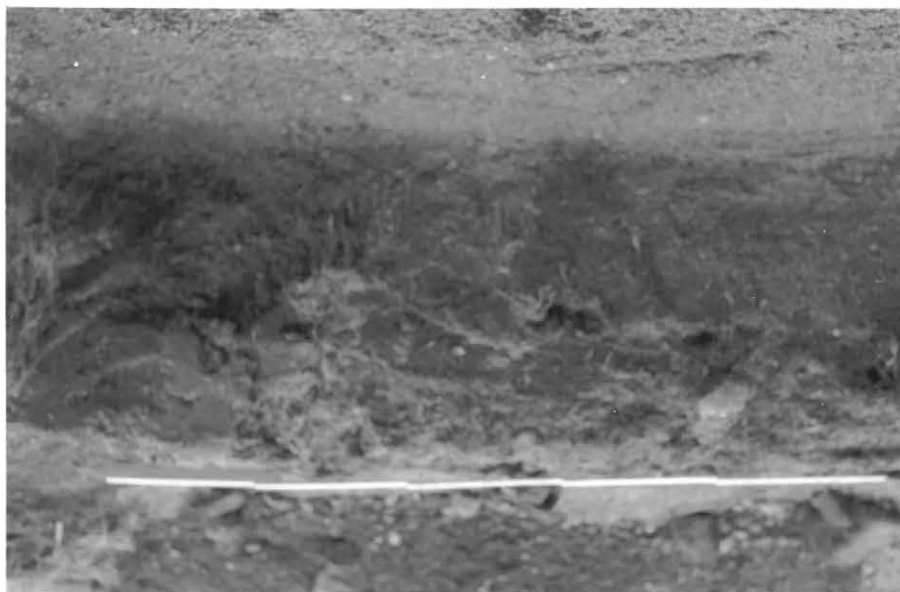
LAITILA UNTAMALA MV:N NAVETTA 2000

9. 118112 Alue 3 , kokkuosan 4 laaj. , taso 3 , kaakosta

10. 118118 Alue 3 , kokkuosan 4 laaj. , taso 4 , kaakosta

11. 118129 Alue 3, koekuopan 4 laaji, SW-NE -profili,
idästä

12. 118126 Alue 3, koekuopan 4 laaji,
pohja, koillisesta

LAITILA UNTAMALA MV:N NAVETTA 2000

13, 118105 Alue 4, yleislevy maanpoiston jälkeen, luoteesta

14, 118122 Alue 4, koekuoppa 7, luoteesta

LAITILA UNTAMALA MV:N NAVETTA 2000

15, 118130 Yleiskuva navetasta kaivausten aikana, etelästä. Vas. reunassa Juhana Ruohonen ja Suvi Mäkinen kaivavat koojoja.

16. 118 115 Alue 5, koojoja, taso 2, kaakosta

LAITILA UNTAMALA MV:N NAVETTA 2000

17. 118114 Alue 5, kooja, taso 2
kaakosta

18. 118133 Alue 5, kooja, taso 3
kaakosta

LAITILA UNTAMALA MV:N NAVETTA 2000

19. 118136 Alue 5, koeaja itaso 4
koillisesta

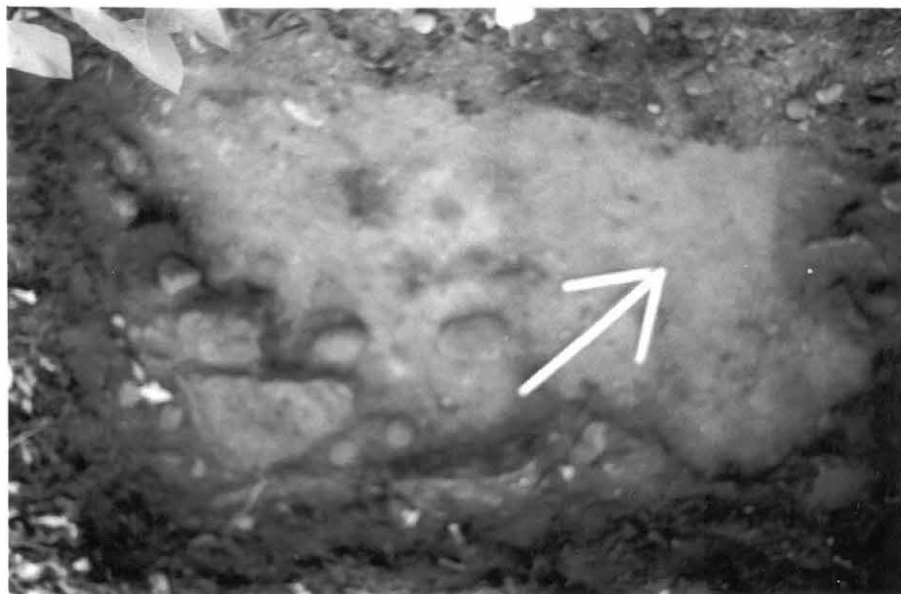

20. 118138 Alue 5, koeaja, pohja, koillisesta

LAITILA UNTAMALA MV:N NAVETTA 2000

21. 118134 koekuoppa 11, kylätien ^{itä.} rakentamispuoli,
etelästä

22. 118116 Alue 5, koekuoppa 8, luoteesta

LAITILA UNTAMALA MV:N NAVETTA 2000

23. 118124 Koekuoppa 10, kylätien pohjoispuoli,
etelästä.
itä-

24. 118139 Yleiskuva Koekuopan 12 ympäriltä,
idästä.

LAITILA UNTAMALA MV:N NAVETTA 2000

25. 118144 koekuoppa 2, etelästä

26. 118142 Rajamerkki, jossa puumerkki,
kock. 12 lähellä, etelästä

LAITILA UNTAMALA MV:N NAVETTA 2000

27. 118153 Yleiskuva navetan kaakkoispuolelta, oikealla alue 1, kaakosta/idästä.

28. 118155 Yleiskuva navetan pohj. puolelta kairauksen jälkeen, etualalla alue 2, pohjoisesta.

LAITILA UNTAMALA MV:N NAVETTA 2000

29. 118157 Yleiskuva navetta, lounais- ja etelipuolelta
kaivauksen jälkeen. Alueet 4 ja 5. Etelästä.

30. 118156 Alue 5, koojan ympäristön
kaiv. jälk., etelästä.

LIITE

KIINTOPISTEEN SIIRTO

Laitilan Untamalan Museoviraston navetan kaivauksilla 5.10.2000

III lk piste Untamala no. 73 M 7304, korkeus 22.2 N60

Tarkemmat tiedot pisteestä liitteenä.

Siirrot:	taakselukema	eteenlukema
	062	362
	025	116
	188	144
	216	004

Kaivauksen kiintopisteelle $x=0$, $y=0$, joka sijaitsee Untamalan kylätien itäreunassa, navettatien risteyksessä, kivisessä aidantolpassa, sen päällä, keskikohdalla.

Kiintopisteen absoluuttiseksi korkeudeksi saatiin 20.85 m mpy.

ARKISTOKAPPALE

III LK PISTE: U N T A M A L A

No: 73 M 7304

KARTTALEHTI: 1131 11

KUNTA: Laitila

400

x = 6 755 245.868

KYLÄ: Untamala

y = 1 534 958.653

TILA:

RNo: 6

h = 22.2 N60 trig

OMISTAJA: Heikki Tätilä ja Erkki Niemi

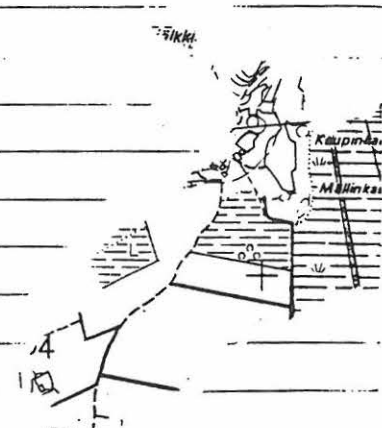
sm t = 11⁸.1732

ILMAKUVA:

KARTTALEHTI:

x =
y =

67
PAIKALLINEN ASEMA JA KULKU PISTEELE: Laitilan kirkonkylästä Turun - Porin ja Uudenkaupungin - Euran teiden risreyksestä Poriin päin 4,5 km. Kohdassa jossa tien vasemmalla puolella alkaa tien suuntaa seuraava pitkä soraharju kääntyy tie vasemmalle Untamalaan. Tätä tietä 200 m. Piste sijaitsee oikealla harjun päällä 20 m etäisyydellä tiestä.

mx = ± .013

my = ± .013

MERKINTÖJÄ
ARKISTOSSA:

ENTISIÄ KOLMIOPISTEITÄ LÄHEISYYDESSÄ:

LASK: 1103/5

PISTEEN
VALITSI: J. Varonen

v. 1973

EPÄKESKISYYSPIIRROS YM:

RAKENS: J. Varonen

v. 1973

ILMAKUVALAVA:

v. 19

34

MP 73

KOLMIOPISTEIDEN SELITYSLOMAKE -60

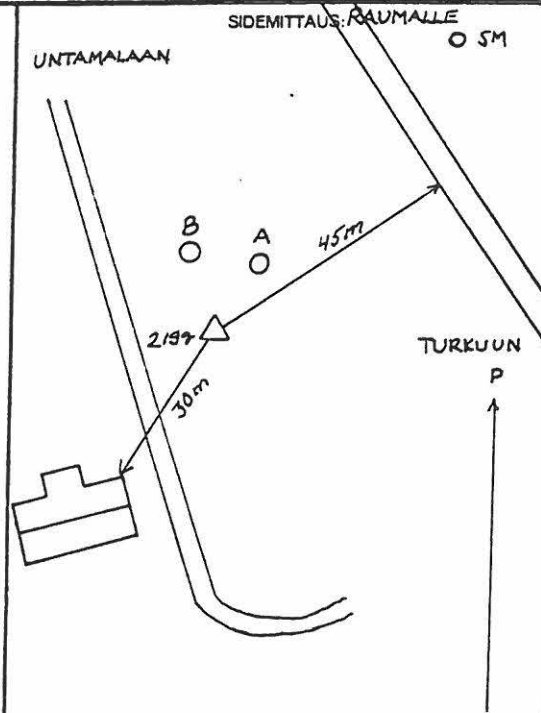
mkvi

III LK PISTE: UNTAMALA

No: 73 M 7304

NÄKYVYYS MAASTA :

19 92,5^g
7302 148^g
801 222^g

VARAMERKKIEN MITAT:

MERKKI	SUUNTA KESKUKSESTA	ETÄISYYS
A	50.281 ^g	19.827
B	350.124	25.146
C		
D		
SM	11.1732	316 m

PIIRROS VARAMERKEISTÄ:

KESKUSMERKKI: Betonilla suojattu ristipää pultti 1,4 m korkeassa ki-
vessä.

VARAMERKIT: A Pultti 0,8 m korkeassa rajapyykkikivessä n:o 131.

B Rautaputki maakivessä (Laitilan kunnan kiintopiste)

SUUNTAMERKKI: Pultti 1,5 m korkeassa kivessä keskellä peltoa.

OSOITE:

NIMI:

TÄHYSMERKKIÄ PITÄÄ SIIVÄLLÄ: